

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Het Scharreveld

FOTO: HANS DEKKER

Het Drentse Landschap

WANDELROUTE 6.5 KM

Van het Scharreveld waren in de twintigste eeuw door ontginningsactiviteiten nog maar enkele stukken heide over. In de jaren negentig konden tussenliggende landbouwgronden om worden gevormd tot natuur. Het Scharreveld is op weg om weer een van de grotere heidevelden van Drenthe te worden. De vogelrijkdom van het gebied is enorm toegenomen. Heikikkers en Rugstreeppadden hebben de nieuwe waterpartijen al weten te koloniseren. Zeldzame plantensoorten als Heidekartelblad en zonnedauw breiden zich nu weer uit.

Informatie over de wandelroute

Startpunt

Oude Beilerweg aan de westkant van Westerbork. Na de tunnel, in de bocht, aan de linkerkant. [Routebeschrijving via Google](#)

Lengte route 6.5 km

GPS startpunt

52°50'20.7"N 6°35'03.9"E

Karakter route

De route gaat over een prachtig uitgestrekt open veld waar vrijwel geen beschutting is. Enkele delen lopen langs een verharde weg. Neem vooral een verrekijker mee hier valt altijd wat te zien.

Honden

Honden zijn niet toegestaan vanwege de aanwezige Schotse hooglanders.

Afkortingen

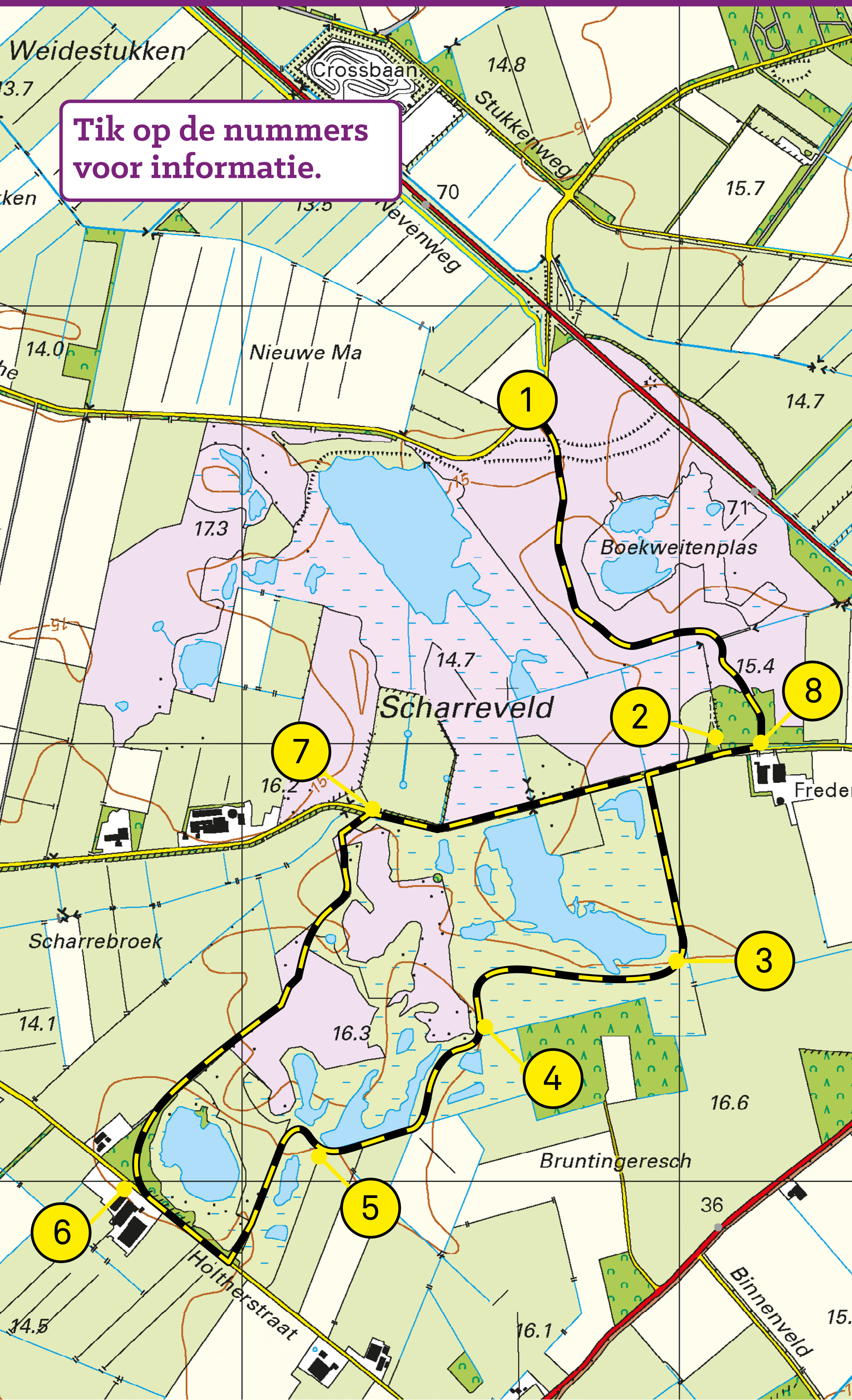
LA linksaf, RA rechtsaf, RD rechtdoor, KP knooppunt

- .....
- Deze pdf werkt het beste in Acrobat Reader of iBooks.
  - Printen: maak gebruik van de mogelijkheden van uw eigen printer. [Zie tips.](#)

🚶 Het Scharreveld

Tik op de nummers voor informatie.

1 Boekweitenplas

kaart

- U start de route bij KP93 en volgt het pad tot aan KP74.
- Hier verlaat u het veld en slaat RA (richting KP60) om een stukje langs de weg te lopen.
- Aan de rand van het bos aan uw rechterhand loopt een pad naar de kijkheuvel.

De oude boekweitenplas lag aan de linkerkant van het pad, deze is door verdroging echter verdwenen. Bij de herinrichting van het Scharreveld is de plas aan de rechterkant ontstaan. Vroeger verbouwden de boeren uit de omgeving hier hun boekweit. Een gewas dat goed groeide op de armste gronden. In het voorjaar, wanneer de grond droog was, werd

het veld in brand gestoken. De as diende als meststof waarop zo snel mogelijk de nieuwe boekweit werd ingezaaid. Tot ver in de 19e eeuw werden in Drenthe elk jaar duizenden hectares ingezaaid met boekweit. Kunstmest en ontginningen maakten hier snel een eind aan.

2 Kijkheuvel

kaart

- Vanaf de kijkheuvel vervolgt u de route nog 400 mtr langs de weg.
- Bij KP60 gaat u links de steggel over en slaat meteen weer LA om langs de afrastering 'terug' te lopen.
- U volgt de route langs het raster. Even later RA langs de rand van het terrein.

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

In 1998 werd op het Scharreveld gestart met het omvormen van landbouwgrond naar nieuwe natuur, u leest hier verderop in de route meer over. Om de bodem te verschrallen werd de landbouwgrond afgegraven zodat de

natuur zich sneller kon herstellen. De zogenaamde bouwvoor rond de huidige kijkheuvel is op één plek neergelegd en vormt nu de kijkheuvel. Op deze manier werden kosten bespaard omdat de grond niet afgevoerd hoefde te worden én was het gebied meteen een prachtig uitzichtpunt rijker.

3 **Bos- en paddenstoelenreservaat**

- Op de zandrug volgt u het pad RA, aan de linkerhand ligt een sparrenbos en rechts heeft u een mooi uitzicht over de Boekweitenplas.
- Vervolg de route naar de volgende routepaal.

Het bosje aan uw linkerhand heeft de status bos- en paddenstoelenreservaat gekregen. Het was vroeger een uitstulping van de heide van het Scharreveld in het akkerland van de Bruntingeres. In de jaren zestig van de vorige

eeuw is het voor een deel omgeploegd en ingeplant met grove den en fijnspar. Een ander deel is vanzelf begroeid geraakt met berkenbos en wilgenstruweel. Het bosje werd niet beheerd en was moeilijk toegankelijk. Daardoor is een kleine, bijna ondoordringbare wildernis ontstaan met schots en scheef omgevallen bomen. Het is een belangrijke rustplaats voor reeën en doortrekkende houtsnippen en een rijke broedplaats voor vogels, waaronder de schuwe en zeldzame Zomertortel.

De grote variatie in bomen en het vele dode hout hebben geleid tot een rijke paddenstoelenflora. Tot nu toe zijn er bijna 200 soorten aangetroffen, waaronder de koperrode gordijnzwam, de pagemantel, de kaneelkleurige gordijnzwam, de okergele gordijnzwam en de slanke gordelgordijnzwam.

4 **Verdwenen boerderijen** kaart

- Volg de routepaal die hier LA buigt en vervolg de route over de hoge zandrug.
- De lagere delen zijn hier zelfs in droge tijden te nat om doorheen te lopen.

Ooit graasden de schaapskudden van de omliggende dorpen op het uitgestrekte Scharreveld, daar kwam zo'n 100 jaar geleden al langzaam verandering in.

Rond 1960 veranderde het hele landschap ingrijpend. Een rij gloednieuwe boerderijen verscheen met 20 hectare land per boerderij, het ideale boerenbedrijf in die dagen. Vrijwel het hele Scharreveld was op dat moment omgetoverd in landbouwgrond, op enkele stukken heide na. Tot ver na de oorlog werd er in Drenthe op grote schaal ontgonnen.

In 1964 kwam het beroemde Kroonbesluit dat het voortaan verbod om in Nederland woeste grond te ontginnen. Het Scharreveld ontsprong de dans nét niet en zo kon het gebeuren dat in 1966 zes nieuwe ontginningsboerderijen betrokken werden en dat een diepe afwateringssloot dwars over het veld werd gelegd. Vanaf 1964 wist Het Drentse Landschap een steeds groter deel van de heiderestanten te verwerven. Een grote slag werd geslagen in 1981 met de aankoop van het heideveld Boekweitenplas. Op dat moment had de stichting zo'n 100 hectare in handen. Vervolgens werden vele hectares landbouwgrond verworven om de natuurterreintjes met elkaar te verbinden tot één groot Scharreveld. Op dit moment is het gebied ruim 300 hectare groot.

5 Keileem

kaart

- Blijf de routepalen volgen.
- Aan het eind maakt u een haakse bocht naar rechts en loopt langs het raster.
- U blijft de routepalen volgen.

De landbouwgrond werd ingericht als natuurgebied, onder andere door het oorspronkelijke reliëf zo goed mogelijk terug te brengen. Een belangrijke reden waarom het water hier blijft staan, is de aanwezigheid van keileem dicht onder het oppervlak. Bovendien heeft Het

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

Drentse Landschap bij de inrichting van het gebied een groot deel van de sloten dichtgegooid. Het gebied is grote delen van het jaar behoorlijk nat en oefent daarvoor grote aantrekkingskracht uit op allerlei wei- de- en watervogels. Tureluur en watersnip behoren inmiddels weer tot de vaste broedvogels. Tijdens de vogeltrek werken de natte laagtes als een welkome pleisterplaats voor steltlopers, eenden en reigers. Tijdens een wandeling in voorjaar en zomer wordt u steevast begeleid door het zingen van de veldleeuwerik.

TURELUUR - FOTO: JAQUELINE SPEELMAN

6 Scharrebroek

kaart

- Bij KP62 volgt u het pad rechts door het bos, u verlaat dus niet het terrein.
- Blijf de routepalen volgen. De route gaat door een klein stukje bos om weer over te gaan in het open veld.
- U loopt dan langs het raster verder naar KP61.

HEIKIKKER - FOTO: EDO VAN UCHELEN

Op de plek waar de oude markegrenzen bij elkaar kwamen, ligt een oude hooiland-ontginning. Vroeger omzoomd door singels om te voorkomen dat de schapen het malse groene gras zouden eten. Op deze plek stroomt nog steeds een klein beekje met een grote naam, de Sint-Niklaasbeek. Het bron-gebied van dit beekje ligt in het Kerkestuk, de bovenloop wordt gevormd door het Scharrebroek.

7 Kerkestuk

kaart

- Bij KP 61 verlaat u het terrein en slaat RA om via KP60 terug te lopen naar KP74.
- Na KP60 vindt u de kijkheuvel weer aan uw linkerhand.

Het stuk land aan de overkant van de weg is omgeven door een houtwal en heet het Kerkestuk. Net als het Scharrebroek is het een oude heideontginning. Het Kerkestuk staat al ingetekend op kaarten van rond 1820.

Het gebied werd toen ontgonnen tot hooiland. Zoals de naam al zegt, waren de opbrengsten van het hooi voor de kerk, waar dit gebied haar naam duidelijk aan te danken heeft.

Het Drentse Landschap handhaaft het Kerkestuk als groenland bij wijze van cultuurhistorisch monument op het Scharreveld.

Vanaf de weg is goed waar te nemen dat het

water dat zich in het Kerkestuk verzamelt, zijn weg zoekt naar de Noordelijke Sint-Niklaasbeek. De houtwal is tegenwoordig een prima schuilplaats voor reeën.

Een eindje verderop, aan uw rechterhand, stond een van de zes nieuwe boerderijen. Deze boerderij werd in 1991 door Het Drentse Landschap aangekocht en vervolgens afgebroken. Op een andere plaats op het Scharreveld werd op dezelfde manier een tweede ontginningsboerderij 'weggewerkt'.

8 Heidekartelblad

kaart

- Bij KP74 slaat u LA naar KP93, volg de routepalen en u bent bij KP93 weer terug op het startpunt.

De kwaliteit van de oudere Drentse heidevelden staat nog altijd enorm onder druk. Verdroging en overmatige stikstofbelasting

laat op al deze plekken een trend zien van achteruitgang van de zogeheten heideschrале soorten zoals wolverlei, moeraskartelblad en liggende vleugelbloem. Op het Scharreveld is vooral in nooit ontgonnen delen te zien dat deze soorten het moeilijk hebben.

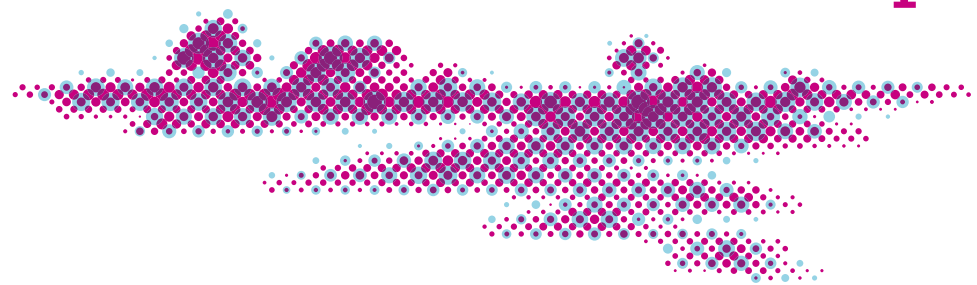
Toch zijn er ook positieve en hoopvolle ontwikkelingen gaande op het Scharreveld. Klokjesgentiaan en heidekartelblad bloeien hier weer en her en der ontwikkelen zich mooie stukken met dopheide. Kommavlinders en heideblauwtjes vliegen over het veld terwijl adders zich langzaam over grotere delen van het veld verspreiden. In de nieuwe uitgestrekte natte laagtes voelen rugstreeppad en heikikker zich goed thuis. Deze ontwikkelingen bieden hoop voor de toekomst.

In kwartaalblad 107 (oktober 2020) stond een uitgebreid artikel over het Scharreveld.

Het Drentse Landschap

Vakantie bij Het Drentse Landschap?

Stichting Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden. Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer. [Buitenlevenvakanties.nl](https://www.buitenlevenvakanties.nl)

Stichting Het Drentse Landschap

Bel tijdens kantooruren (0592) 313 552

www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Teksten: Bertus Boivin, Eef Arnolds en Hanna Schipper

Coördinatie: Hanna Schipper

Topografie: BRT Achtergrondkaart © Kadaster/
OpenStreetMap (CC BY 4.0).

Vormgeving: [Smartmobiletour.nl](https://www.smartmobiletour.nl)